

BEKİR YILDIZ'IN CELB ÖYKÜSÜNDE GURBETİN AİLE ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

دراسة حول تأثير الغربة على العائلة في قصة (جلب) للقاص بكر يلدز

الاسم : م.د. ودااد جاسم محمد الانباري
العنوان الوظيفي: جامعة بغداد / كلية اللغات / قسم اللغة التركية
البريد الإلكتروني: widaad.j@colang.uobaghdad.edu.iq
رقم الهاتف: 009647713012739

Yard. Doç. Dr. Widaad Jasim Mohammed

Kurum: Bağdat Üniversitesi, Diller Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı

Bölümü

E-mail: widaad.j@colang.uobaghdad.edu.iq

Numara: 009647713012739

ÖZET

Bekir YILDIZ, 20. yüzyıl Türk Edebiyatının en önemli hikaye ve roman yazarlarından. 1933 Şanlıurfa doğumlu olan yazar, henüz 65 yaşında, 1998 yılında vefat etti. Roman, hikaye ve deneme gibi, edebiyatın birçok alanında eserler verse de biz O'nu, daha çok hikaye yazarı olarak biliyoruz. Türk Edebiyatına yaptığı katkılar nedeniyle, ölümünün ardından hala şöhretini korumaktadır.

Genç yaşlarında Almanya'ya gurbetçi olarak giden Bekir YILDIZ, gurbet etkisi üzerine yaptığı gözlemleri, eserlerine aktarmıştır. Gurbeti bizzat yaşayıp görmesi ve muhteşem bir üsluba sahip olmasından dolayı, eserlerinde eşsiz bir gurbet kokusu vardır. Çalışmamıza kaynaklık edecek olan bu kavramı tercih etmemizin sebebi budur.

Bekir YILDIZ'ın en önemli eserlerinden biri şüphesiz "Beyaz Türkü" isimli hikaye kitabıdır. Celb öyküsü ise, bu kitabın içinde bulunan ve birbirinden bağımsız 11 hikayeden birisidir. Celb isimli küçük hacimli hikaye ise, ailesiyle birlikte gurbete giden ve askerlik için tekrar vatanına dönmek zorunda kalan Osman'ın hikayesini anlatır.. Usta yazar Bekir YILDIZ, bu hikayesinde, gurbet duygusunun aile üzerindeki etkilerini psikolojik olarak ele almaktadır.

Sırasıyla "Kara Çarşafı Gelin", "Celb", "Akyavuz", "Tahir Usta", "Hamuş", "Beyaz Türkü", "Maria Otuz İki Yaşında", "Hayl Hitler", "Barutçu Maho", "Tek Kanat" ve "Kefene Sarılı Mavzer" isimli 11 hikayeyi içinde barındıran bu psikolojik ve yer yer politik eser, birçok açıdan incelenebilir.

Çalışmamızın giriş kısmında bu kapsamlı özeti sunuyoruz. Ardından Bekir YILDIZ'ın kısaca hayatı ve eserleri tanıtıldıktan sonra, Celb isimli öyküsünden hareketle, Gurbet kavramının aile üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ele alacağız.

Anahtar Kelimeler: Gurbet, Hasret, Celb, Aile, Bekir Yıldız, Ayrılık, Edebiyat, Yorum, Sıla, Beklemek, Uzaklık, Aile Bağları, Keder, Buhran, Bunalım, Uzaklık, Gurbetlik, Gurbet Etkisi, İnsan Psikolojisi, Duygu ve Hissiyat

ملخص

يعتبر بكر يلدز من ابرز كتاب الادب التركي في القرن العشرين . ولد القاص في مدينة شانله عرفة في العام 1933 وتوفي في العام 1998 عن عمر يناهز 65 عاما . على الرغم من كتابته في مجالات ادبية مختلفة الا انه اشتهر في الوسط الادبي بكتابه للقصص القصيرة . كان لمساهماته القيمة في الادب التركي سببا في المحافظة على شهرته حتى بعد عقود من وفاته . هاجر الكاتب بكر يلدز الى المانيا في سن مبكر من شبابه ونقل مشاهداته في الغربة الى اثاره . لذلك فاضافة الى حياة الغربة التي عاشها مع الاسلوب المميز في نقل المشاهدات في الغربة ، جعلت من فكرة الغربة سمة لانظير لها في كتاباته . وهذا كان سببا في اختيار موضوع دراستنا هذه.

مما لا شك فيه ان المجموعة القصصية " الاغنية البيضاء" تعتبر من الاثار المهمة للكاتب . اما بالنسبة لقصة " جلب " فهي جزء من هذه المجموعة القصصية المؤلفة من 11 قصة . تتناول قصة "جلب" معاناة شاب تركي اسمه عثمان كان قد هاجر مع عائلته الى المانيا ثم عاد الى وطنه من اجل اداء الخدمة العسكرية حيث قام الكاتب يتناول تأثير الغربة على هذه العائلة من الناحية النفسية

تحتوي هذه المجموعة القصصية على القصص التالية (العروس ذات الغطاء الاسود، جلب ، يافوز الابيض، الاسطة طاهر، هاموش، ماهر بائع البارود ، جناح واحد، الكفن)

في بداية البحث قدمنا ملخصا لموضوع البحث، بعد ذلك تطرقنا بايجاز الى حياة بكر يلدز وشخصيته الادبية واعماله ، وبعد تعريف شامل للقصة موضوع البحث ، سنحاول تناول تأثيرات الغربة على العائلة بشكل مفصل

كلمات مفتاحية: الغربة ، الحصرة ، اداء الخدمة العسكرية ، العائلة ، بكر يلدز ، الافتراق، الادب، تفسير، العودة ، الانتظار، الابتعاد، الروابط الاسرية، الحزن، ضائقة، كابة، الاغتراب، تأثير الغربة ، الحالة النفسية ، المشاعر والعواطف

Giriş

Bekir YILDIZ, hayatı, edebi kişiliği ve eserleri:

Bekir YILDIZ, 1933 yılında Türkiye'nin Şanlıurfa ilinde, 1933 yılında dünyaya geldi. 1998 yılında İstanbul'da vefat etti. 65 yıllık hayatına çok sayıda önemli eser sığdırdı. Babası bir polis memuru olduğu için birçok şehri görme fırsatı buldu. Ailesiyle birlikte Türkiye'nin birçok yerinde ikamet etti. Bu sayede memleketin insanlarını tanıma fırsatı buldu. Farklı kültürler, gelenek ve göreneklere tanık oldu. Çocukluğunda başlayan bu seyahat, Bekir YILDIZ'ın ileride yazacağı eserlere ilham kaynağı oldu. Mersin ilinde ortaöğrenimini bitirdi. Yükseköğrenim için İstanbul'a gitti. 1951 yılında İstanbul Sanat Enstitüsünde okumaya başladı. Bu enstitüden 1955 yılında mezun oldu. Kısa bir süreliğine yayınevlerinde dizgi yönetmeni olarak çalıştı. 1962'ye kadar Türkiye'de başladığı dizgi yönetmenliğini bıraktı ve bu tarihte Almanya'ya gitti. İlerde yazacağı gurbet ve Almanya temasını taşıyan hikayelerine ilham kaynağı olacak yolculuğu başladı. (ÜSTÜN, 2007: 81) 1966 yılına kadar toplam 4 yıl boyunca Almanya'nın çeşitli eyaletlerinde çeşitli işlerde çalıştı. 4 yıllık gurbet hayatından sonra, 1966 yılında Türkiye'ye döndü. Aldığı tecrübeler ve biriktirdiği meslek ahlakıyla bir matbaa kurmaya karar verdi. Bu yeni kuracağı matbaanın adı "Asya Matbaa" idi. Aynı zamanda o dönemde çok popüler bir yayınevi olan "Cem Yayınevi" ne ortak oldu. Bu matbaa ve yayınevi işleri Bekir YILDIZ'ı oldukça yordu. İçindeki yazma aşkını bir türlü bastıramıyordu. Yazar olmak istiyordu fakat matbaa işleri O'nu epey meşgul ediyordu. Bu yüzden kendi kurduğu matbaasını kapatma kararı aldı. Bekir YILDIZ, artık özgürdü. Bu sayede artık içinde biriktirdiği tüm hikayelerini, yazabilecekti. Bu vakte kadar elbette ufak tefek hikayeler yazmıştı ama artık kendini tamamen yazarlık işine verdi.

İlk yazısı bir hikaye idi. 1951 yılında yazdığı "Tomurcuk" isimli bu küçük hikaye, Bekir YILDIZ'ın ilk eseri olma özelliğini taşımaktadır. (BASKAK, 2008: 74) Türk insanının dertlerini, kederlerini, problemlerini, gelenek ve göreneklerini ustaca kullandı. Ömrü gurbette geçtiği için, gurbetin ne demek olduğunu çok iyi bilmektedir. Kimi hikayelerinde, Türkiye'nin doğu coğrafyasının hikayelerini anlattı. Bazı hikayelerinde ise, Almanya'ya işçi olarak giden Türk insanının psikolojik buhranını ve çektiği kederleri anlattı. (ZENGIN, 2010: 329)

Hikayelerini önce dergilerde yayınladı. Daha sonraları bazılarını birleştirip kitap halinde yayınladı. Hikaye ve roman kitaplarının birçoğu, bizzat kendisinin ortağı olduğu "Cem Yayınevi" nde ve çeşitli yayınevlerinde basıldı. Bununla birlikte, hikayelerini yayınladığı dergilerden bazıları şunlardır: Yeditepe Dergisi, May Dergisi, Halkın Dostları Dergisi, Yazko Edebiyat Dergisi. (CIHANGİROĞLU, 2003: 44)

Özellikle hikayeleri, yayımlandığı ilk günlerden itibaren oldukça ilgi gördü. Bu ilgi ve alaka, Bekir YILDIZ'a iki önemli ödül kazandırdı. Bu ödüller şunlardır:

1- May Edebiyat Ödülü (1968)

2- Sait Faik Hikaye Armağanı (1971) (TEKİN, 2005: 584)

20. Yüzyıl Türk Edebiyatının en önemli hikaye ve roman yazarlarından biri olan Bekir YILDIZ'ın çok sayıda yayınlanmış eseri vardır. Bu eserler günümüzde oldukça ilgi görmektedir. Bu durum, Bekir YILDIZ'ın ne kadar büyük bir Türk edibi olduğunun kanıtıdır.

Eserleri:

ROMAN: Türkler Almanya'da (1966), Halkalı Köle (1980), Aile Savaşları (1984), Kербela (1987), Darbe (1989).

HİKÂYE: Reşo Ağa (1967), Kara Vagon (1969), Kaçakçı Şahan (1970), Sahipsizler (1971), Evlilik Şirketi (1972), Beyaz Türkü (1973), Alman Ekmeği (1974), Dünyadan Bir Atlı Geçti (1975), İnsan Posası (1976), Demir Bebek (1977), Güneydoğu Öyküleri (Kara Vagon ve

Kaçakçı Şahan, 1979), Mahşerin İnsanları (1982), Bozkır Gelini (1985), Seçilmiş Öyküler (1989).

RÖPORTAJ: Harran (1972), Yaman Göç (1983), Allah'ın Gölgesine Koşanlar (1991).

ÇOCUK KİTABI: Ölümsüz Kavak (1980), Arılar Ordusu (1980), Şahinler Vadisi (1981), Canlı Tabanca (1981).

DENEME: Yargılayan Zaman İçinden Konuşmalar – Soruşturmalar – Yazılar (1984).

Görüldüğü üzere 65 yıllık ömrüne çok sayıda hikaye ve roman gibi edebi eser sığdıran Bekir YILDIZ, 11 Ağustos 1998 yılında vefat etti. Ölüm sebebi, geçirdiği kalp krizidir. (ERGÜN, 1975: 19) Erken denilebilecek bir yaşta aramızdan ayrılan Bekir YILDIZ'ın cenazesi, İstanbul'da Karacaahmet Mezarlığında medfundur.

Bekir YILDIZ'ın Celb öyküsünde gurbetin aile üzerindeki etkisinin incelenmesi:

Gurbet nedir?

"isim. Doğup yaşanılmış olan yerden uzak yer, gurbetlik: "Ben gurbette değilim / Gurbet benim içimde." -Kemalettin Kamu." (Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu, Gurbet maddesi)

Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu, Gurbet tanımını kısaca bu şekilde izah etmiştir. Böylesine derin ve kapsamlı bir kavramın açıklaması, tam anlamıyla mümkün değildir. Çünkü Gurbet kavramı, oldukça karışık ve bir o kadar hassas bir konudur. Gurbet, yalnızca doğup büyüdüğümüz yerden uzak kalmak manasına gelmez. Beklemek, özlem duymak, kavuşma hasretiyle yanıp tutuşmak gibi duyguları da içinde barındırır. Dolayısıyla Gurbet, birçok açıdan ele alınabilir bir kavramdır. Çeşitleri oldukça fazladır. Örneğin kişinin ülkesinden ayrı kalması, yurtdışında çalışıyor olması, ülkesinin hasretini doğurur. Dolayısıyla il, ilçe, köy fark etmeksizin, kişi vatanını özler. Dolayısıyla başta belirttiğimiz üzere Gurbet, yalnızca doğup büyüdüğü yerden uzak kalmak değildir. Az önce verdiğimiz örnekte kişi, ülkesinden ayrı düşmüş, ve geniş kapsamlı bir Gurbet hissi yaşamaktadır.

Gurbet kavramının birçok çeşidi olduğundan bahsetmiştik. Bekir YILDIZ'ın Celb isimli muhteşem öyküsünde ve diğer birçok öyküsünde bu kavramı sıkça görmekteyiz. Bunun temel sebebi ise, kendisinin bizzat gurbeti iliklerine kadar yaşamış olmasından kaynaklıdır. Birçok açıdan Gurbet kavramını öykülerinde işleyen yazarın, konuya dair kapsamlı bir yaklaşımı söz konusudur. Çalışmamızın ilerleyen kısımlarında, bunu açıkça göreceğiz.

Öncesinde belirtmek isteriz ki Gurbet, yalnızca toprak-yer-yurt ile alakalı değildir. Kişinin psikolojik olarak kendisini Gurbette hissettiği anlar olabilir. Örneğin sevilmediği ya da sevgisine karşılık bulamadığı yerde insan, gurbette gibidir. İsterse kişi bizzat doğup büyüdüğü vatan toprağında yaşıyor olsun. Buna rağmen kişi, ilgili psikolojik buhranlar ve bunalımlar yaşadığı zamanlarda, tanınmamaktan, anlaşılammaktan, sevgisine karşılık bulamamaktan kaynaklı olarak, kendi topraklarında yabancılık hissedebilir. İşte belirttiğimiz husus budur. Gurbet, tanımı kısaca yapılacak ve hemen anlaşılacak bir olgu değildir. Yapısında birçok duygu, düşünce ve yaklaşımı barındırır.

Gurbet tanımının, bu denli karışık ve oldukça psikolojik yönünün olduğunu bilen Bekir YILDIZ gibi yazarlar, bu kavramı sıkça kullanmışlardır.

Şimdi de Aile kavramı üzerinde duralım:

Aile nedir?

"isim. (a:ile) 1. toplum bilimi. Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik: "Birbirlerine nasıl tutkun, yangın bir aile olduklarını sayıp döktü." -Latife Tekin. 2. Aynı soydan gelen veya

aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü: "Kendilerinin hangi asil aileye mensup olduklarını bilmiyorum." -Nazım Hikmet. 3. Birlikte oturan hısımlar ve yakınların tümü. 4. halk. Eş, karı. 5. Aynı gaye üzerinde anlaşılan ve birlikte çalışan kimselerin bütünü. 6. Temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu, familya." (Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu, Aile maddesi)

Görüldüğü üzere Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu, aile kavramını bu şekilde izah etmiştir. Burada kastedilen temel nokta, anne, baba ve çocuklardan oluşan küçük zümredir. Beraberinde aile kavramının mecaz manaları da vardır. Sözlük'ün de açıkladığı üzere, aynı amaç doğrultusunda bir araya gelmiş ve birbirini anne, baba veya kardeş gibi gören, esasında öyle olmasa da bu şekilde hissettiren durumlar söz konusu olabilir. Ve hatta bir kimsenin çok yakın dostu, onun için kardeşten de öte olabilir. Kan bağı olmaksızın hissedilen bu yakınlık, Aile kavramıyla ifade edilebilir.

Ayrıca aynı cins varlıkların bir araya gelmesiyle oluşan topluluğa da aile denebilmektedir. Tüm bu yaklaşımlardaki temel nokta, insan olsun-hayvan olsun, cinslerin birbirine olan yakınlığıdır. Bu yakınlığın mecazdan arındırılmış en temel örneği ise, gerçekten kan bağı olan, anne, baba ve kardeşler arasındaki olan aile bağlarıdır.

Biz bu çalışmamızda, hem Gurbet kavramının, hem de Aile kavramının temel anlamlarını kast etmiş olacağız. Çünkü çalışma metnimiz olan Celb isimli öyküde kullanılan bu iki kavram, mecaz manalarıyla değil; temel manalarıyla kullanılmıştır. Çalışmamızda olası mecaz manalarından bahsetmemizin sebebi, bu iki kavramın tüm boyutlarıyla anlaşılmasının öneminden kaynaklıdır.

Celb öyküsü hakkında:

Büyük Türk hikayecisi Bekir YILDIZ'ın en önemli eserlerinden biri şüphesiz "Beyaz Türkü" isimli hikaye kitabıdır. Celb öyküsü ise, bu kitabın içinde bulunan ve birbirinden bağımsız 11 hikayeden birisidir. Celb isimli küçük hacimli hikaye ise, ailesiyle birlikte gurbete giden ve askerlik için tekrar vatanına dönmek zorunda kalan Osman'ın hikayesini anlatır. Usta yazar Bekir YILDIZ, bu hikayesinde, gurbet duygusunun aile üzerindeki etkilerini psikolojik olarak ele almaktadır.

Almanya'ya işçi olarak giden Osman ve ailesi, burada gurbetten kaynaklı türlü sıkıntı ve eziyetlere tanık olmuşlardır. Ekmek parası ve geçim derdi için gittikleri Almanya'da, başta yabancı dil olmak üzere türlü problemlerle uğraşmak zorunda kalmışlardır. İlerde ayrıntılı olarak bahsedeceğimiz bu türlü eziyetler, hem Gurbet kavramına ve hem de Aile kavramına yeni boyutlar kazandıracaktır. İşte bu boyutlar, Gurbetin, Aile üzerindeki etkilerini ortaya koyacaktır. Gurbet hissini sonuna kadar yaşamaları, Aile yapılarını derinden etkileyecek ve birçok problemi beraberinde getirecektir.

Sırasıyla "Kara Çarşafı Gelin", "Celb", "Akyavuz", "Tahir Usta", "Hamuş", "Beyaz Türkü", "Maria Otuz İki Yaşında", "Hayl Hitler", "Barutçu Maho", "Tek Kanat" ve "Kefene Sarılı Mavzer" isimli 11 hikayeyi içinde barındıran bu psikolojik ve yer yer politik eserin en acıklı öyküsü, Celb isimli öyküdür. (YAVUZ, 1973: 27) Bu öykünün temel özellikleri ise şu şekildedir:

Oldukça vurucu ve etkileyici sahneleri vardır. Bu sahneler yer yer değişmektedir. Örneğin bir paragraf tren istasyonundan bahsederken, ilerleyen paragrafta sahne değişmekte ve yeni bir perde açılmaktadır. Bazen geçmişe, bazen memlekete, bazen Almanya'ya ve bazen de Türkiye'ye açılan perdeler, okuyucuya yepyeni bir deneyim ve merak sunmaktadır. Bekir YILDIZ tarafından Celb öyküsünde kullanılan bu teknik, Türk Edebiyatında nadiren karşımıza çıkmaktadır. Bu ise, Bekir YILDIZ'ın çok usta ve orijinal bir yazar olduğunun en temel kanıtıdır. Sahne geçişleri vurgulu, sert ve doyurucudur. Tüm bu özellikleri kısacık bir

hikayede bizlere sunan yazar, Gurbetin aile üzerindeki etkilerini farklı boyutlarıyla karşımıza çıkarmaktadır.

Şimdiye kadar Gurbet ve Aile kavramlarını etraflıca işledik. Ardından Celb isimli öykü hakkında hem içerik ve hem de yapı bakımından bilgiler verdik. Bu kapsamlı girişten sonra şimdi ise çalışmamızın temel konusu olan gurbetin aile üzerindeki etkilerini, Bekir YILDIZ'ın Celb isimli öyküsünden hareketle, yapılacak alıntılar doğrultusunda işleyelim.

Celb öyküsünün daha ilk kısımlarında gurbetin etkileri üzerine bir gönderme vardır:
"Konuşmalar başlayınca, polisler göründü on altı numaralı peronun önünde. Ellerinde telsizler var. Gözleri ürküten pırıl pırıl antenler çekilmiş." (YILDIZ, 1974: 12)

Almanya'dan Türkiye'ye gidecek olan bir tren istasyonunda başlayan hikaye, oradaki kalabalık ve karışıklık hakkında bilgiler verir. Alıntıladığımız bu kısımda ise dikkat çeken nokta, polis telsizlerinin, Gurbetçileri ürkütüyor olmasıdır. Kişi gurbette olunca, yabancılık çeker. Memleketinde olduğu gibi rahat hareket edemez. Bu tedirginlik hali, kişiye korku verir. Dili bilinmeyen Gurbet topraklarında bir polisin insana yaklaşması, kişiyi derinden etkiler. Çünkü kişi gurbettedir ve başına gelebilecek herhangi bir problemi çözmesi zor olacaktır. Bu husus her ne kadar ailevi bir mesele olmasa da, etki bağlamında incelenebilir. Dolaylı yoldan konumuzla bağlantılı olması sebebiyle buraya almış bulunmaktayız.

Hikayenin devam eden kısmında, konumuzla bağlantılı olarak bir diyalog göze çarpmaktadır:

" 'Osman bindi mi?'
'Bindi hala.'
'Osman!'
'Orda. Ben de gördüm şimdi.' " (YILDIZ, 1974: 12)

Celb öyküsünün ilk sayfasında geçen bu diyalogun konumuz bağlamında önemi şudur ki, kişi gurbette hep yalnızlık hissi yaşar. Kimi kimsesi yoktur ve o toprakların yabancısıdır. Fakat gurbete yakınlarıyla birlikte giden kişi, bu yalnızlık hissini biraz da olsa azaltır. Herkes ve her yer yabancı olduğu için, yanında ailesi veya arkadaşları varsa, onlara sıkı sıkıya bağlanır. Bu kolektivite yani bağlılık hissini artıran şey, gurbetin etkisidir. Burada Osman ve aile fertleri arasında şiddetli bir diyalog söz konusudur. Kaybolma tehlikesini düşünen hala, Osman'ın trene binip binmediğini ısrarla sorgulamaktadır. Bu ısrar ve tedirginlik, gurbetin aile fertleri arasındaki etkisini bize göstermektedir. Kısaca, aile fertleri, gurbette olmadıkları zaman, birbirlerine karşı az hassasiyet gösterirler. Fakat gurbete beraber gittiklerinde işler değişir. Birbirlerine kenetlenirler ve daha çok sevgi ve bağlılık hissederler.

Bu bağlılık etkisinin bir başka örneği, ilgili öyküde şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

"Osman'ın anası ağlıyor. Babası, daracık yolda, kalabalık arasında gidip geliyor." (YILDIZ, 1974: 14)

Ağlama hissi, insanda iki sebepten dolayı ortaya çıkar. Kişi, mutluluktan veya üzüntüden dolayı ağlar. Her iki durum da, yoğun duygular neticesinde ortaya çıkar. Burada Osman'ın annesi, üzüntüden dolayı ağlamaktadır. Bu da demek oluyor ki, yoğun duygular yaşamaktadır. İnsan her üzüldüğünde ağlamaz. Yalnızca üzüntüsünün şiddeti arttığında ağlar. Gurbet ise kişiye yoğun duygular yaşatır. Bunu daha önce söylemiştik. Gurbette yaşanan üzüntü, kişiyi elbette ağlatacaktır. İşte gurbetin aile bireyleri üzerine yaptığı etkilerden biri de budur. Alıntıladığımız kısmın devam eden cümlesinde, Osman'ın babası, çok değişik duygular içindedir. Bunalım, üzüntü, karamsarlık ve ayrılık gibi duygular neticesinde, bir

oraya bir buraya gidip gelmektedir. Adeta ne yapacağını şaşırılmış bir vaziyettedir. Ne yapacağını bilememek hissi, babada meydana gelmektedir. O halde şu iki cümlede, iki etki göze çarpıyor. Birincisi, ağlamak; diğeri ise ne yapacağını bilememek etkisi. Her iki etki de, gurbetin meydana çıkardığı sonuçlardandır.

Bir başka kısımda, gurbetin etkilerinden en önemlisini görmekteyiz:

" 'Ananız nerde?'

O yıllar, on, on iki yaşlarındaydı Osman. Bacısıyla bir köşeye büzülmüş, bakışlarını babasına vermeden fisıldamıştı.

'Gelmedi daha.' " (YILDIZ, 1974: 14)

Gurbetin aile üzerindeki etkilerinden en önemlisi, öfkedir. İnsan, çaresizlikten dolayı öfkelenir. Çünkü elinden bir şey gelmez. Hal böyle olunca, gurbetteki aileler arasında gerginlik oluşur. Tıpkı alıntıladığımız kısım gibi. Tamamen gergin bir aile ortamı görülmektedir. Eve öfkeyle gelen baba, çocuklarına öfkeyle soru sormaktadır. Hikayenin önceki kısımlarında görüleceği üzere babanın bu öfkesinin sebebi, üşüyor olmasıdır. Karlı bir Berlin akşamı, soğuk sokaklardan geçip eve gelen baba, evin de soğuk olduğunu görünce, iyice sinirlenmektedir. Normal şartlarda, gurbette olmadıkları zaman ev hanımı olan karısı, gurbette çalışmak zorunda kalmıştır. Dolayısıyla ev işlerini zamanında yapamamaktadır. Memlekette adam eve geldiğinde, sıcak bir evle karşılaşmaya alışmıştır. Fakat gurbette herkes çalıştığı için ev işleri aksamaktadır. Mecburi durumlardan dolayı ev işlerini aksatan karısını evde bulamayan baba, sinirlenmektedir. O halde diyebiliriz ki, gurbet, alışkanlıkları değiştirir. Aile bireyleri arasında gerginlik ve öfkeye neden olur. Bu öfke, normal öfkeler gibi olmaz. Çünkü defaatle belirttiğimiz üzere gurbet, duyguları yoğunlaştırır. Yoğun bir öfke ise, kişiye aşırı şeyler yaptırır:

" 'Sustursana şunu.'

Osman, bacısını, yorganı kaldırıp pışpışladı.

'Sus bacım, babamız geldi.' " (YILDIZ, 1974: 14)

Osman henüz 12 yaşında ve bacısı yani kız kardeşi ise daha bebek olmasına rağmen, öfkeye tanık oluyorlar. Bebeğin doğasında ağlamak vardır. 12 yaşındaki bir çocuğun doğasında ise oynamak vardır. Fakat her ikisi de fitratında var olan bu durumlardan mahrum olmaktadır. O halde diyebiliriz ki gurbet, kişinin fitratında değişiklikler meydana getirir. Aile arasında gerginlik, öfke ve kişilik bozukluklarına sebebiyet verir.

Öfke bahsine daha sonra tekrar döneceğiz. Gurbetin, aile fertleri arasındaki temel etkilerinden birini, ilerleyen sayfalarda görmekteyiz:

"Mark... Kolay mı biriktirmek? Baban benim yaptığım işleri yapacak, ben de onun işlerini"

(YILDIZ, 1974: 16)

Osman ve ailesinin gurbetinin, gönül rızasıyla değil, mecburiyetten kaynaklı bir gurbet olduğunu anlıyoruz. Aslında kimse halinden memnun değil, fakat para biriktirip memlekete dönmek ve biraz olsun rahat bir hayat yaşamak gayesiyle gidilen gurbette, bazı zorluklara katlanmak gerekir. Tıpkı alıntıladığımız bu kısımdaki gibi. Baba işlediği bir cinayetten ötürü, fabrikalarda çalışma yaşağı almıştır. Tüm yük annenin üstüne binince, ev işleriyle baba ilgilenmek zorundadır. Görüldüğü üzere gurbetin aile üzerindeki etkilerinden biri de, aile bireyleri arasındaki zaman zaman var olan rol değişimidir. 12 yaşındaki Osman'ın, kardeşine analık yapması, annenin aile geçimini üstlenmesi ve babanın ev işleriyle meşgul olması gibi. Gurbette olmasalar, herkes kendi rolünü yapardı. Fakat gurbet, etkilerini sert bir şekilde ortaya koyan bir olgudur. İşte gurbetin aile üzerindeki etkilerinden biri de budur.

Bazı şeyler vardır ki, gurbette olsa da olmasa da değişmez. Kişi bazen gurbete gitmenin, bazen de memlekete dönmenin hayalini kurar. Bu durum, kişinin psikolojisine bağlıdır. Bazen de gurbet, o kadar çok problem doğurur ki, fakirlikten dolayı terk edilmiş olan memleketi özletir. Gurbetin kahrını çekeceğime, memleketimin kahrını çekerim dedirtir:

"Çöken, hep omuzları olmuştu yıllar yılı; Muş'ta da olsa, Berlin'de de olsa. Almanya üzerine masallar dinlemişti, beşikteyken, kundaktayken daha. Çocuk olunca biraz; gelince Berlin'e, babası girince mapusa bu kez de Muş üzerine masallar dinlemişti anasından:" (YILDIZ, 1974: 17)

Gurbet, aile içerisinde hayali kurulan bir olgu iken, o kadar zordur ki, artık memleketin hayalini kurdurur. Kişisel bir olgu değildir. Aileseldir. Dikkat edildiğinde görülecektir ki, her iki hayalde de, aile bireyleri beraberdendir. Bir hayali bir kişi kurarsa öznel olur. Fakat aynı hayali aile içerisindeki tüm bireyler kuruyorsa, o vakit herkes aynı kanaatte demektir. İşte bu kitlesel hayali yaşatan şey gurbettir. Herkesi aynı oranda etkilemese de, sonuçta aynı noktalardan etki gösterir. Bunun neticesinde aynı hayali istisnasız tüm aile fertleri kurar.

Konumuz bağlamında dikkat çeken bir başka husus şudur:

"Döneriz hepbirlik; baban çıkınca mapustan. Koşarsın, oynarsın, dili, diline eş akranlarınla" (YILDIZ, 1974: 17)

Gurbet, hem aynı vatan içinde hem de başka başka vatanlarda yaşanabilir. Örneğimizde dili ve kültürü farklı bir gurbet görüyoruz. Haliyle aynı dili konuşamazlar. Dil problemi, büyük bir etkidir. Çünkü insanlar konuşarak anlaşır. Aynı dili konuşmayan insanlar, iletişimde güçlük çeker. Bu eziyet, yurt dışı gurbetinin getirdiği büyük bir problemdir. Osman, gurbetteki çocuklarla oynayamaz. Çünkü dillerini bilmemektedir. Bu problemi annesi tespit etmekte ve memleket hayaliyle avutmaktadır. Her ne kadar birkaç yıl içerisinde dil problemi çözülsün de, uzun bir süre boyunca aile üzerindeki etkisini sürdürür. Gurbetin aile üzerindeki etkilerinden biri de budur. Çünkü bu problem, tüm aile fertlerini de etkiler.

Şimdi gelelim öfke etkisine:

"Baba, tıkasana bacımın ağzına biberonu... 'Sustu Osman. Sustu bak. Karnı doydu da keyfi yerine geldi, Ayşe kızın." (YILDIZ, 1974: 18)

Gurbetin tüm olumsuz etkileri, ailenin reisi olan babada toplanır. Açlık, sefillik, rol değişimi, kişilik bozukluğu, vatan özlemi, dil problemi ve öfke olgusu üst üste binince, kişi kendini kaybedebilir. Eve dönünce karısının yemek ve sıcak bir yuva hazırlamış olmasına alışkın olan baba, gördüğü manzara karşısında ister istemez sinirlenir. Soğuk bir ev ve ağlayan bir çocuk. Üstelik karnı da aç olan baba, çocuğun ağlaması gibi ufak detayları büyütür. Sanki tüm problem oymuş gibi hisseder. Çocuğu susturmak için ağzına verdiği biberonu iyice bastırarak baba, bunu istemsiz olarak yapar. Çocuğunu öldürmek istemez asla. Fakat her şey üst üste binince çocuğun ağzı beyinde zonklar. Düşüncelere dalan baba, tüm bu gurbetin yan etkileri neticesinde, istemeden de olsa çocuğunun ölümüne sebep olur. Gurbetin etkilerinin çok ağır olduğundan bahsetmiştik. Bu etkinin sonuçları çok ağır olabilir. Hatta bir bebeğin ölümüne sebep olabilir.

Sonuç

Bekir YILDIZ, 20. Yüzyıl Türk Edebiyatının en önemli hikaye ve roman yazarlarından. Esasen Türk milletini ve Türk Edebiyatını çok iyi tanımakta ve eserlerine başarılı bir şekilde yansıtmaktadır. Ölümünün üzerinden yıllar geçmesine rağmen hala şöhretini korumaktadır ve eserleri ilk günkü heyecanla olunmaktadır. Bı ise Bekir YILDIZ'ın ne kadar büyük bir edip olduğunu ortaya koymaktadır.

65 yıllık kısa ömrüne çok sayıda hikaye ve roman sığdıran Bekir YILDIZ'ın en önemli eserlerinden biri şüphesiz, Beyaz Türkü isimli hikaye kitabıdır. 11 hikayeden oluşan bu eser, çok çarpıcı ve çok duygusal sahneleri ihtiva eder. Okuyucuda derin tesirler bırakır. İçeriğinde bulunan Celb isimli küçük hacimli hikaye ise, kitabın en çarpıcı hikayelerindedir. Geçim sıkıntısı yüzünden Almanya'ya işçi olarak gitmek zorunda kalan bir ailenin, orada yaşadığı türlü eziyet ve problemleri anlatır. Daha çok ailevi etkiler üzerinde duran bu hikaye, gurbetin aile üzerindeki etkilerini ortaya koyan muhteşem bir yapıttır.

Gurbetin aile üzerindeki etkileri, kişiden kişiye değişir. Fakat söz konusu aile bireyleri olunca, aynı ailenin fertleri oldukları için, her bir kişi aynı olgulardan etkilenir. Bu etkilerin sonuçları oldukça ağır olabilir. Çünkü gurbet, duyguları ve olguları şiddetli bir şekilde yeniden var eden, anlaşılması güç bir olgudur.

Çalışmamızın giriş kısmında, kapsamlı bir özet sunulmuştur. Ardından çalışma kitabımızın yazarı olan Bekir YILDIZ'ın kısaca hayatı, edebi kişiliği ve eserleri tanıtılmıştır. Aldığı ödüller ve sahip olduğu kişisel yaşamından kesitler sunulmuştur. Ardından çalışmamızın konusunun birer parçası olan gurbet ve aile kavramları, detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Ardından çalışma kitabımız olan Beyaz Türkü hakkında bilgiler verilmiştir. Beyaz Türkü isimli hikaye kitabının içerisinde yer alan ve ana kaynağımız olan Celb öyküsünün özeti mahiyetinde bir yazım yapılmıştır. Tüm bu giriş kısmından sonra, Bekir YILDIZ'ın Celb öyküsünde gurbetin aile üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. İlgili kitaptan yaptığımız birebir alıntılar ışığında, açlık, dil problemi, öfke krizleri, rol değişimi, kişilik bozukluğu, vatan özlemi, aile bireyleri arasında daha çok kenetlenme gibi etkiler ortaya konulmuş ve detaylı bir şekilde incelenmiştir. Gayret bizden, tevfik Allah'tan.

Kaynakça:

- 1- BASKAK Sevgil, Bekir Yıldız'ın Öykücülüğü, Çukurova Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2008.
- 2- CİHANGİROĞLU Vildan, Bekir Yıldız'ın Romanlarının Tematik ve Yapı Bakımından İncelenmesi, Fırat Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2003.
- 3- ERGÜN Mehmet, Hikâyemizde Bekir Yıldız Gerçeği, A Yayınları, İstanbul, 1975.
- 4- Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu "Gurbet" ve "Aile" maddeleri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2001.
- 5- TEKİN Aslan, Edebiyatımızda İsimler, Elips Yayınları, Ankara, 2005.
- 6- ÜSTÜN Koray, İş ve İş Bulma Sorunsalı Ekseninde Bekir Yıldız'ın Kısa Anlatıları, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 61. sayı, Erzurum, 2017.
- 7- YAVUZ, Hilmi, “Beyaz Türkü”, Milliyet Sanat Dergisi, İstanbul, 1973.
- 8- YILDIZ Bekir, Beyaz türkü, Cem Yayınevi, İstanbul, 1974.
- 9- ZENGİN Erkan, Türk-Alman Edebiyatına Tarihsel Bir Bakış ve Bu Edebiyata İlişkin Kavramlar, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 12. sayı, Ankara, 2010.